

РОЛЬ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ У ПОГЛИБЛЕННІ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ

Юзіна Т. А

*здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського рівня)
за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини*

Міжнародний гуманітарний університет

*Науковий керівник: **Бербер А. І.***

викладач факультету права та економіка

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Глобалізація є фундаментальною характеристикою сучасного світового порядку, а транснаціональні корпорації виступають її основними агентами. Завдяки мобільності капіталу, інноваціям у сфері логістики та інформаційним технологіям, ТНК відіграють вирішальну роль у формуванні глобальних економічних зв'язків, водночас трансформуючи межі традиційного суверенітету. Усе частіше постає питання: чи здатна держава зберігати повноцінний контроль над своїм економічним простором в умовах активної присутності ТНК?

Транснаціональні корпорації – це компанія, яка включає одиниці (підрозділи) у двох або більше країнах, незалежно від їхньої юридичної форми та сфери діяльності та оперує у рамках системи прийняття та реалізації управлінських рішень, що надає змогу керівництву ТНК проводити узгоджену політику та реалізовувати загальну стратегію компанії через один або більше центрів управління [2].

Їхня поява стала логічним наслідком розвитку міжнародного поділу праці, інтернаціоналізації виробництва та лібералізації фінансових ринків. Модель функціонування ТНК передбачає використання глобальних ланцюгів вартості, оптимізацію податкових режимів та геостратегічне розміщення активів. У цьому контексті ТНК виступають не лише економічними, а й політичними акторами.

ТНК стимулюють міжнародну інтеграцію шляхом:

1. Інвестицій у країни з різними рівнями розвитку, що сприяє передачі технологій, створенню нових робочих місць і модернізації економіки. Наприклад, компанії «Samsung», «Nestlé» чи «Toyota» мають тисячі філій по всьому світу, часто сприяючи розвитку інфраструктури в приймаючих країнах.

2. Формування глобальних ланцюгів постачання, що об'єднують виробничі процеси на різних континентах, зменшуючи значущість національних кордонів.

3. Сприяння регіональній інтеграції, оскільки багато ТНК активно підтримують створення єдиних ринків, таких як ЄС чи USMCA, для спрощення торгівлі й руху капіталу.

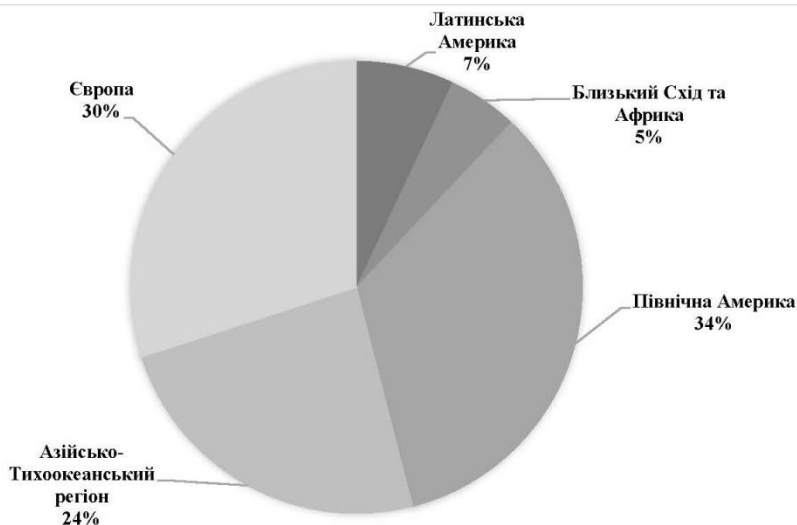
ТНК також відіграють важливу роль у стандартизації бізнес-процесів і споживчих практик, формуючи єдиний глобальний економічний і культурний простір.

Попри позитивні аспекти, присутність ТНК може становити виклик для економічного та політичного суверенітету держав:

Транснаціональні корпорації можуть вказувати економічний тиск на країну, що приймає. Уряди часто змушені надавати податкові пільги чи змінювати законодавство, щоб утримати присутність ТНК на своїй території, що послаблює регуляторну автономію.

Через лобістські механізми ТНК можуть впливати на формування політики, зокрема екологічної, трудової та інвестиційної.

Значна частина доходів ТНК часто репатріюється до країни походження, залишаючи мінімальні податкові надходження для приймальних країн, особливо у випадку використання офшорних схем.

Рис. 1. Частка світових доходів транснаціональних корпорацій
Джерело [1]

Діаграма демонструє, що найбільшу частку світових доходів транснаціональні корпорації отримують у Північній Америці (34%) та Європі (30%), що свідчить про високу концентрацію економічної потужності та споживчого попиту в цих регіонах. Водночас значна частка доходів припадає на Азійсько-Тихоокеанський регіон (24%), що підкреслює висхідне значення Азії в глобальній економіці та активну експансію ТНК на ці ринки. Нижчі показники Латинської Америки (7%) та Близького Сходу й Африки (5%) вказують на менш розвинену інфраструктуру, політичні ризики або обмежену купівельну спроможність населення, що стримує економічну активність ТНК у цих регіонах. Такий розподіл доходів відображає нерівномірність інтеграції різних частин світу у глобальну економіку та водночас вказує на потенційні зони зростання для майбутнього розширення ТНК.

Ці процеси актуалізують потребу в нових підходах до захисту державних інтересів у глобалізованому світі. У країнах Африки, Латинської Америки та Південно-Східної Азії спостерігається висока залежність від діяльності ТНК, що проявляється у вразливості до змін зовнішньої кон'юнктури. Наприклад, у Нігерії нафтові корпорації часто мають більший вплив на екологічну політику, ніж місцеві органи влади. В той самий час країни Європейського Союзу демонструють вищу здатність до інтеграції ТНК у національну економіку з одночасним збереженням суверенітету через спільні нормативні механізми.

Транснаціональні корпорації відіграють ключову роль у процесах глобалізації, виступаючи потужними рушіями міжнародної економічної інтеграції. Їхня діяльність сприяє активному переміщенню капіталу, технологій, товарів, послуг і трудових ресурсів через національні кордони, що веде до зростання взаємозалежності економік світу. Водночас посилення впливу ТНК супроводжується трансформацією національного суверенітету, оскільки держави змушені адаптувати свої політики до вимог глобального ринку та інтересів великих корпорацій. Це часто проявляється у зміні пріоритетів державного регулювання, послабленні контролю над стратегічними секторами економіки та обмеженні автономії у прийнятті рішень. Таким чином, сучасний етап розвитку міжнародних відносин характеризується не лише розширенням інтеграційних зв'язків, а й викликами для держав у збереженні свого суверенітету в умовах домінування транснаціонального капіталу. Ефективна взаємодія можлива лише за умови посилення регіонального співробітництва, створення справедливих міжнародних норм і прозорих механізмів корпоративної відповідальності.

Література:

1. OECD. Guidelines for Multinational Enterprises 2023. Organisation for Economic Co-operation and Development. URL: <https://www.oecd.org/daf/inv/mne/>
2. Войтко С. В., Гавриш О. А., Корогодова О. О., Мосеєнко Т. Є. Транснаціональні корпорації : навчальний посібник. Київ, 2016. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/443e7402-6c8f-4f78-9d3d-d89f9c0cfab2/content>
3. Дудкін О. В. Транснаціональні корпорації у глобальній економіці: сучасні тенденції та вплив на країни, що розвиваються *Економіка і держава*. 2020 № 11. С. 18–24.
4. Звіт про світові інвестиції 2024: сприяння інвестиціям і цифровий уряд. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2024_en.pdf

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-522-1-59>

КОРПОРАТИВНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Ядвіжина А. О.

здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського рівня)

за спеціальністю 073 – Менеджмент

Міжнародний гуманітарний університет

*Науковий керівник: **Каламан О. Б.***

докторка економічних наук, доцент,

професор кафедри менеджменту

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

У сучасному світі корпоративна ідентичність стає найважливішим інструментом стратегічного управління, особливо в умовах високої конкуренції та цифровізації економіки. Це набір характеристик, які роблять організацію унікальною, формують її внутрішню культуру та визначають, як її сприймають клієнти, партнери та широка громадськість.

У науковій та практичній літературі стратегічне управління визначається як система управління, орієнтована на визначення та досягнення цілей. Йдеться не лише про планування, а про цілий комплекс управ-

лінських підходів, які охоплюють розробку місії, формулювання стратегічних цілей, аналіз ресурсів, побудову моделей поведінки, моні-